

KJAK

Skeiva **gongdin** í fólkatatalinum

**SIRIB
STENBERG**
Tjóðveldi

Tað er gott at fólkafráflyt-
ingin nú verður tikin upp
sum eitt stórmál. Tjóðveldi
hevði hetta sum eitt aðalmál
í valstríðnum, men tá fekk
tað tíverri ikki tað rúmd tað
hevði tørv á..

Trupulleikin við fólkafrá-
flytingin/minkingin er ein
stórus trupulleiki. Trupul-
leikin er ikki bert føroyskur,
men í fleiri londum runda-
num okkum, men tað sum
ger trupulleikan so stóran
og eyðsyndan hjá okkum er
manglandi árgangir við ung-
fólki og kvinnum.

Havi sagt tað fyrr, og
má siga tað aftur, at í
útjaðarinum hava vit í nógv
á gjørt vart við minking-
ina í fólkatatalinum, uttan at
tað hevur elvt til stórvegis
høvuðbryggj hjá lögtingi-
num, men nú trupulleikin
er um alt landið verður
hann kanska tikin í álvara.
Hevði man kanska tá, fyri
nøkrum árum síðan, tikið
útjaðaran í álvara og sett

tær vakstrarætlanir í verk,
sum vóru á borðinum, so
hevði men í dag kanska havt
ávís modellir og royndir til
at loysa hesar trupulleikar
við. Men man stakk høvdið í
sandin, sløkti brandalarmin
og eldurin brann víðari. Tað
má ikki henda aftur. Td búa-
va 1200 fólk færri í suður-
oynni enn í 1985 tá ið eg fór úr
skúlanum. Sama tíðarskeið
er fólkatálið bert hækka
við 3000 fólki samanlagt
í Føroyum, so fólk eru ikki
bert flutt til miðstaðarøkið,
men av landinum.

Tað finst ongin einføld
loysn á hvussu vit loysa
minkandi fólkatálið. Trupul-
leikin er samansettur og
krevur loysnir og átøk á
nógvum økjum samstundis.
Tá ið eg áður havi spurt inn
til hendan trupulleika hevur
svarið verið, at nú flatskatt-
urin er komin, so fer tað at
loysa seg at arbeiða, og tá
fara fólk at flyta heimaftur.
Hetta sær ikki út til at halda,

og vit mugu viðgera trupul-
leikan meira nuancera enn
tað. Tað snyr seg millum
annað um mentanarlív, ar-
beiði, útbúgvingartilboð,
trivnað, hugburð og tolsemi,
at trúgva uppá framtíðina
og so framvegis.

Kundi hugsað mær at
nevnt betran av lestar-
møguleikum, og umstøðum hjá
lesandi sum eitt gott boð
har nakað kann gerast, ella
meira har nakað má gerast.
Tað er av allarstørsta tydn-
ingi, at vit kunnu hava tað
unga fólkið her sum longest,
hetta skal til fyri at festa
rót og støðast. Uttan ung-
dóm, ongin framtíð. Eisini er
tørvur á ítøkiligum átøkum
fyri at basa ungdomsarbeiðs-
loysinum.

Størsti parturin av teim-
um sum eru arbeiðstøk eru
ófaklærd fólk, tað er stað-
fest, so her er eisini eitt stórt
arbeiði at gera. Júst hesin
bólkur, sum eisini er í størri
vanda fyri heilsutrupul-
leikum enn øll onnur. Her
sakni eg veruligan sosialpoli-
tikk. Her liggur ein stór av-
bjóðing fyri framman. Hevur
man onki arbeiði, so er eisini
lættari at flyta av landinum.
Herrópið “tað skal loysa seg
at arbeiða” er ikki nokk í hes-
um føri.

**Tørvur er á Føroyskum
eftirskúla**
Av ítøkiligum átøkum fyri

ung er alneyðugt framhald-
andi at arbeiða fyri at fáa
sett á stóvn føroyskan eftir-
skúla. Vit hava havt uppskot
frammi, sum tíverri ikki
komu ígjøgnum, men haldi
at flest øll nú duga at síggja
at henda ætlan er alneyðug.
Vaksandi partur av okkara
børnum velja at fara á eftir-
skúla, og ofta eru tey einans
15-16 ára gomul tá ið tey fara.
Uttanlands fáa tey vinfólk,
og fara tí kanska á miðnáms-
skúla har, finna sær maka
o.s.fr so móguleikin fyri, at
tey flyta heimaftur verður
munandi minni. Bara tað at
kunna vera í Føroyum tey
árinu afturat hevði uttan iva
havt positiva ávirkan. Vit
hava ikki ráð at velja eftir-
skúlan frá.

**Ungar mammur og
stakir uppihaldarir**

Ungar mammur, sum vit
akkurat hava fingið stað-
fest, at vit hava nógvar av,
er eisini ein bólkur sum
krevur serlig átøk.Íkki tí,
tað er als ikki nakað nega-
tívt at mammunar eru ung-
ar. At vera mamma hevur
onki við aldur at gera, men
yngru mammunar hava ofta
størri sosialar avbjóðing-
ar. Umráðandi er, at hesar
mammur fáa góð útbúgving-
artilboð, og at umstøðurnar
at útbúgva seg hóast tað, at
tær hava børn eru góðar.
Her ber ikki til við t.d 11 mán-

aðar lestarstuðli. Fari tí at
heita á landsstýrið um at
fara undir eina tilgongd har
vit fáa 12 mánaðar lestrar-
stuðul, og um ætlanin er
trupul at røkka, so at byrja
við teimum lesandi, sum
hava børn. Lesandi við
smábørnum hava ikki góð-
an móguleika at arbeiða í
ferium, og nógvastaðni er
barnaansingin stongd. Og so
tað, sum so sera umráðandi,
barnið má hava rætt til feriu
saman við foreldrunum.

Stakir uppihaldarar eru
eisini ein bólkur, sum krevur
munandi batar, og alt ov ofta
hoyra vit um at teir flyta. Tá
er tragedian dupult, bæði
foreldur og barn fara a av
landinum, og koma kanska
ikki aftur tá ið barnið festir
útlendskar røtur. Vit missa
tá bæði nútíð og framtíð!

Seinastu dagarnar hava
vit hoyrt um mammur, sum
ikki eiga fyri mat. Hetta er so
ræðandi at lögtingið átti at
lagt alla orku í at fáa hetta
loyst. Og eg veit at støðan er
so, tað kemur eisini fyri at
fólk venda sær til kommunur
tí tey ikk eiga fyri olju og sita
køld. Tíbetur er hetta ikki
ofta, men tað átti als ikki
at hent. Somuleiðis hoyra
vit í kringvarpinum um
góð fólk sum koyra út við
mati til serliga stakir uppi-
haldarar, og vit vita at nógv
søkja hjálp á jolum. Hetta
er eitt álvarsamt tekin um

at okkara skipanir ikki eru
nøktandi. Tíverri haldi eg,
at tað verður brúkt sum
skálkaskjól at hesir fólk
hjálpa, so landið átekur sær
ikki uppgávuna, heldur enn
at tað skuldi verið øvugt – at
tað bleiv tikið sum eitt tekin
um at her má okkurt gerast

Barsilsskipanin
Haldi eisini at tíðin er kom-
in til at víðka um barsils-
skipanina soleiðis, at ein
miðvís ætlan um hvussu
hendan verður víðkað til
eitt ár verður lögð. Tað
kann gera umstøðurnar hjá
barnafamiljum lættari og
vera við at geva eina betri
lívshyrjan fyri barnið, at
tað kann vera longri heima.
Vit fáa so fá børn, at tað
mugu við raðfesta. Øll lond-
ini rundanum okkum hava
framt munandi batar á hes-
um øki, og vit eiga at gera tað
sama. Tað er ein iløga í fram-
tíðina sum heilt víst fer at
kasta nógv gott av sær.

400 Traðarstykkir!

**JOHAN
MORTENSEN**
Á Tjóðveldislistanum

Tað hevur altíð verið stórus
áhugi í Havn fyri at velja og
at hava urtagarð og er tað
ein sonn frøði at síggja teir
nógvu vøkru urtagarðar-
nar sum nú standa í fullum
blóma. Kinverski heimsspek-
ingurin Konfutze skrivaði

á sinni, at um ein vil verða
eydnusamur alt lívið skal
ein fáa sær ein urtagarð, rætt
hevur hann og innan mind-
fulness rákið er áhugin fyri
urtagarðsterapi skjótt vaks-
andi.

Tey eydnusomu sum

hava eina trøð ella urta-
garðsstykki hava stóra gleði
av hesum, søtur er sjálgivin
biti um tað so eru eplir, røtir,
grønmeti, seyður, gæs og
dunnur og hvat annars kann
fáast burturúr sum hugurin
er til.

Tó er í løtuni ein bíðirøð
hjá Býráðnum har umleið
400 fólk hava umsóknir
liggjandi – summar fleiri ára
gamlar – um at fáa til leigu
eina trøð ella jarðarstykki.
Hetta er ikki ilagi og skal tað
verða lættari, smidligari og
minni bureaukratiskt at fáa
jørð til leigu, hon trýtur so
ikki í okkara kommunu. Tað
eru framvegis nógv hóskandi
økir til taks td., úti í Havnar-

dali, á Vatnaskørðum, Ovara
Ternuryggi, í Kaldbak og í
Kollafirði. Brúksskylda eigur
at fylgja við slíkum stykkj-
um og skal jørð ikki sleppa
at liggja ónýtt.

Nevnast kann, at vit inn-
flyta omanfyri 4.000 tons av
eplum og annað grønmeti
fyri eitt virði omanfyri 50
mio árliga ! Tað er stórus
marknaður fyri alt føroyskt
grønmeti og eigur hetta
eisini at eggja fólki til at
fara undir at velja við sølu
fyri eyga. Heimildirnar hjá
Plantustøðini í Hoydølum
eiga at víðkast so hon kann
fara undir grønmetisfram-
leiðslu í nógv størri mun enn
hagartil.

Tjóðveldisflokkurin fer at
fáa bíðilistan til traðir burtur

og fjølga um alt grønt í Havn-
ar Kommunu.